

TULAREMIA – تیلاریمیا

تیلاریما، ناسراویشه بە "تای کەروپىشك"، نەخۆشىيەكى درمه (infectious) ھۆكارەكەى بەكترياي فرانسيسيلا تېولارېنسىسە (Francisella tularensis). بەزۇرى لە گياندارانى كىپىدا (بەتاپىيەتى خىزانى مشك، كەروپىشك و كەروپىشكى كىپى) دەرده كەۋى، بەلام جاروبارىش لە گياندارى مالىشدا، وەك پېشىلە دەبىنرىتەوه. تیلارىما نەخۆشىيەكى دەشتە و لە هەموو ستانىكدا ھەيە تەنیا لە ھاواي (Hawaii) نەبى.

تۇوشۇوون

تیلاریما بەزۇرى دەگۈزۈرتەوه، وەك لە جىىى پىوهدانى مەگەزىكى توшибووه و يان خۇينىمۇزەكانەوه (ئاسايىي كىچ يان مىشەسەغانە)، مامەلە كىردن لەگەل لاشەى گيانداراند، خواردن و خواردىنەوهى خۆراك و ئاوى پېسىبوو يان ھەلمىزىنى بەكترياي فرانسيسيلا تېولارېنسىس (Francisella tularensis). لە ستانەكانى ئەمەرىكادا، تیلارىمیا ھەمىشە نەخۆشى دەشتە. كەسانىتكى كە دەمىكى زۇر لە دەرەوه بەسەردەبەن يان بەھۆى كارەكەيانەوه مەترىسى زۇرى تووشبوونىان ھەيە (راوچىيەكان، كارمەندانى تاقىيگە، تد).

ئىشانەكان

ئىشانەكانى تیلارىما وەك تايەكى كتوپىر، لەرز، ژانەسەر، ماسوولكەرەقبۇون، ئازارى جوومىگەكان، وشكەكۆكە، كەمەپىزى ھەندىك جارىش نىيۆمۇنيا. كەسانىتكى كە نىيۆمۇنيا دەگرن تووشى ئازارى سنگ و تفى خوبىناوى و رەنگە بەزەحەمەتىش ھەناسە بەدەن. ئىشانەكانى ترى تیلارىما بەستراوه بەوهەو كە كەسەكە چۆن تووشى بەكترياي تیلارىما بۇوه. ئەم ئىشانانە وەك ئەلسە (ulcers)، ئاوسان و ئازارى گلاندى لىيمف، ئاوسان و ئازارى چاۋ، و قۇورگىشىيەكى سەخت. ئىشانەكان ئاسايىي سى تا پىنج رۆز دواي تووشبوونى بەكترياكە سەرەھەلدەدەن، بەلام رەنگە 14 رۆزىش بخايەن.

چارەسەركردن

تیلارىما لە مرويەكەوه بۇ يەكىكى تر ناگۈزۈرتەوه، جا بۇيە كەسىك كە تیلارىماي ھەيە پېویست ناكا ئاواهەكى بخىرى. ئەنتىپياھتىكى وەك سترېپتوماسىن و تېتراسىكلىن كارىگەرن لە چارەسەركردنى ئەوانەي ئۆرگانزىمەكەيان لە لەشدايە. كەسانىتكى كە توشى فرانسيسيلا تېولارېنسىس دەبن، پېویستە بەزۇوتىرىن كات چارەسەرىكىن. نەخۆشىيەكە رەنگە مەترىيدار يان بىگە كۆزەرىيش بى، گەر بە ئەنتىپياھتىكى گۈنجاو چارەسەرنەكرا. كەسانىتكى كە تووشبوون رەنگە بەدرىڭى ژيانيان بەرھەلسەتكارى نەخۆشىيەكە دەبن.

كوتان / خۇباراستن (بروفلاکسىس)

كوتانىك بۇ تیلارىما بگۈونجى لەلائەن بەزۇوه بەرايەتى خۆراك و دەرمانى ستانەكانى ئەمەرىكاوه لەزىز چاپىدا خشاندەوهىيە. ئىستا لە ئەمەرىكادا دەستەبەر نىيە.

بۇ زانىيارى پىر، تەلەفۇن بۇ بهشى تەندرووستى نۆرت داكوتا بکە بە ژمارە .701.328.2378